

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

ПРОГРАМА

ПО

СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА С МЕДИЦИНСКА
ЕТИКА – I ЧАСТ

Приета от Катедрен съвет на 01.06.2022 г.

Утвърдена от Факултетен съвет с Протокол №6/15.06.2022 г.

СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА С МЕДИЦИНСКА ЕТИКА – I ЧАСТ

УЧЕБЕН ПЛАН

Дисциплина	Изпит в семестър	Аудиторна заетост				Кредити извън-аудиторна заетост	Общо кредити	Часове по години и семестър
		Всичко	Лекции	Упражнения	Кредити			II година
Социална медицина с медицинска етика I част	III							III
		60	30	30	2,0	3,0	5,0	2/2

Наименование на дисциплината:

„Социална медицина с медицинска етика – I част ”

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:

Задължителна

Ниво на обучение:

Магистър /М/

Форми на обучение:

Лекции, упражнения, самоподготовка

Курс на обучение:

II-ри курс

Продължителност на обучение:

Един семестър

Хорариум:

30 часа лекции, 30 часа упражнения

Помощни средства за преподаване:

Мултимедийни презентации, дискусии, казуси, решаване на задачи, ролеви игри, работа в малки групи, учебни филми

Форми на оценяване:

Текущ контрол: контролни проверки по раздели; устно и писмено препитване

Краен контрол на семестриален изпит: входящ тест, писмен и устен изпит, решаване на казуси, решаване на задачи

Формиране на оценката:

Формира се от семестриален изпит, включващ входящ тест, писмен и устен изпит

Аспекти при формиране на оценката:

Участие в дискусии, отговор на въпрос, решаване на тестове, резултат от колоквиум, решаване на казуси и задачи

Семестриален изпит:

Да /входящ тест, писмен и устен изпит/

Държавен изпит:

Да

Водещ преподавател:

Хабилитирани преподаватели от катедра „Социална медицина и обществено здраве”

Катедра:

„Социална медицина и обществено здраве”

АНОТАЦИЯ

Задължителната дисциплина „Социална медицина с медицинска етика – I част“ въвежда и представя базови теоретични концепции и практически инструменти от областите на медицинската етика и медицинската статистика. Преподаването включва запознаване на студентите с:

- основните етични принципи в медицинската практика; запознаване с правата на пациента; разглеждат се различни аспекти за справяне при възникнали сложни етични казуси в практиката. Застъпени са и съвременни проблеми, свързани с трансплантацията, евтаназията, експерименталната медицина и човешкото възпроизводство;
- основните статистически подходи и инструменти при събиране, систематизиране и представяне на емпирични данни; анализ на емпирично честотно разпределение; извадкови изследвания и проверка на хипотези; анализ на връзки и зависимости.

Целта е да се изгради етичен подход у студентите при различни ситуации, както и да се придобият практически статистически умения.

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

1. Запознаване на студентите с различни етични проблеми.
2. Запознаване на студентите с различни български и международни документи, свързани с етичното поведение, правата на пациента, поведение на лекаря към неизлечимо и безнадеждно болните, експериментални изследвания и др.

3. Разглеждане на казуси, свързани с етичните норми на поведение в медицината.
4. Запознаване и прилагане на основни подходи и инструменти за събиране, систематизиране и представяне на емпирична статистическа информация.
5. Запознаване и прилагане на основни статистически инструменти за анализ на емпирични честотни разпределения.
6. Запознаване и прилагане на основни статистически инструменти за проверка на хипотези.
7. Запознаване и прилагане на основни статистически инструменти за анализ на връзки и зависимости.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Студентите се очаква да придобият професионални компетенции по отношение на етичните и деонтологични проблеми в дейността на лекаря, както и базисни умения за самостоятелно статистическо събиране, обработка, анализ и интерпретация на данни.

Л Е К Ц И И

ЛЕКЦИЯ № 1 – 2 часа

ВЪЗНИКВАНЕ И СЪЩНОСТ НА МЕДИЦИНСКАТА ЕТИКА

1. Същност на медицинската етика
2. Етиката от философска гледна точка и връзката ѝ с другите науки
3. Правни и морални норми през Античността и Средновековието, Ренесанса, Деветнадесети век
4. Основни понятия и етични стойности на Двадесето столетие
5. Нови ориентири на американската биоетика
6. Развитие на етиката в България

ЛЕКЦИЯ №2 – 2 часа

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ В МЕДИЦИНСКАТА ЕТИКА. МОДЕЛИ И РАЗНОВИДНОСТИ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЕТО ЛЕКАР – ПАЦИЕНТ

1. Информирано съгласие на пациента – същност, предпоставки, компоненти
2. Автономност на пациента
3. Медицинска тайна
4. Степени на нарушение
5. Документи, регламентиращи спазването на медицинската тайна
6. Модели на взаимоотношения лекар – пациент

ЛЕКЦИЯ №3 – 2 часа

ОСНОВНИ ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ В МЕДИЦИНСКАТА ЕТИКА. ХРОНИЧНО БОЛНИЯТ ПАЦИЕНТ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И РЕШЕНИЯ

1. Принципи и правила в медицинската етика
2. Историческо развитие на етичните принципи
3. Приложение на основните принципи в медицинската практика
4. Подходи за справяне при хронично болни пациенти

ЛЕКЦИЯ №4 – 2 часа

ПОВЕДЕНИЕ НА ЛЕКАРЯ КЪМ НЕИЗЛЕЧИМО И БЕЗНАДЕЖНО БОЛНИТЕ. ПАЛИАТИВНИ ГРИЖИ. ПРОБЛЕМЪТ ЗА СМЪРТТА. СЪОБЩАВАНЕ НА ЛОШАТА НОВИНА. ЕВТАНАЗИЯ – СЪЩНОСТ И ВИДОВЕ

1. Терминално болни, палиативни грижи, хоспис като понятия
2. Документи, свързани с палиативните грижи и терминално болните
3. Съобщаване на истината – шест стъпки на Букман
4. Евтаназия – исторически аспекти, видове, мнение на привържениците и противниците на евтаназията

ЛЕКЦИЯ №5 – 2 часа

ПРАВА НА ПАЦИЕНТА. ЕТИКА ПРИ ПРОВЕЖДАНЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

1. Видове права на пациента – общи и специални
2. Документи, свързани с правата на пациента
3. Европейска харта за правата на пациента
4. Видове експериментални изследвания – с хора и с животни
5. Документи, регламентиращи научните изследвания в медицината

ЛЕКЦИЯ №6 – 2 часа

ЕТИЧНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ДОНОРСТВО И ТРАНСПЛАНТАЦИЯ. ФЕТУСНИ ТЪКАНИ

1. Трансплантация – исторически преглед
2. Правни изисквания за извършване на трансплантация
3. Етични проблеми, свързани с използване на фетусни тъкани в медицината

ЛЕКЦИЯ №7 – 2 часа

ЕТИЧНИ ПРОБЛЕМИ НА ЧОВЕШКОТО ВЪЗПРОИЗВОДСТВО

1. Контрацепция и аборт
2. Етични проблеми при репродуктивните технологии – изкуствено оплождане и

ин-витро фертилизация

3. Клонирание – видове. Етични проблеми, свързани с клонирането.

ЛЕКЦИЯ №8 – 2 часа

ОБРАЗОВАТЕЛЕН ФИЛМ ЗА ЕВТАНАЗИЯ

1. Провеждане на дискусия след филма

ЛЕКЦИЯ № 9 – 2 часа

ВЪВЕДЕНИЕ В МЕДИЦИНСКАТА СТАТИСТИКА (ЧАСТ 1)

1. Предмет на медицинската статистика
2. Популация и извадка
3. Систематична и стохастична грешка
4. Случайна и представителна извадка
5. Методи за подбор на представителна извадка

ЛЕКЦИЯ № 10 – 2 часа

ВЪВЕДЕНИЕ В МЕДИЦИНСКАТА СТАТИСТИКА (ЧАСТ 2)

1. План и програма на статистическо наблюдение
2. Признаци на наблюдение и скали за измерване
3. Честотно разпределение
4. Графично представяне на честотни разпределения

ЛЕКЦИЯ № 11 – 2 часа

ДЕСКРИПТИВНА И ИНФЕРЕНТНА СТАТИСТИКА (ЧАСТ 1)

1. Средни показатели – предимства и недостатъци
2. Показатели за разсейване – предимства и недостатъци
3. Нормално разпределение
4. Правило на трите сигми
5. Асиметрия и эксцес
6. Ляво и дясно изтеглено разпределение

ЛЕКЦИЯ № 12 – 2 часа

ДЕСКРИПТИВНА И ИНФЕРЕНТНА СТАТИСТИКА (ЧАСТ 2)

1. Deskриптивна и инферентна статистика
2. Оценка на популационни параметри
3. Централна гранична теорема
4. Средна и максимална грешка
5. Интервал на доверителност
6. Необходим брой единици на наблюдение

ЛЕКЦИЯ № 13 – 2 часа

ПАРАМЕТРИЧНИ ТЕСТОВЕ ЗА ПРОВЕРКА НА ХИПОТЕЗА

1. Нулева, алтернативна и работна хипотеза
2. Р-стойност
3. Ниво на значимост и мощност
4. Грешки от I и II род
5. Избор на тест за проверка на хипотеза
6. Параметрични тестове за проверка на хипотеза

ЛЕКЦИЯ № 14 – 2 часа

НЕПАРАМЕТРИЧНИ ТЕСТОВЕ ЗА ПРОВЕРКА НА ХИПОТЕЗА

1. Проверка за нормалност
2. Тест на Колмогоров-Смирнов
3. Непараметрични тестове за проверка на хипотеза
4. Рангови тестове
5. Хи-квадрат тест на Пирсън
6. Точен тест на Фишър

ЛЕКЦИЯ № 15 – 2 часа

КОРЕЛАЦИЯ И РЕГРЕСИЯ

1. Корелационна и функционална зависимост
2. Корелационен анализ
3. Коефициент на корелация и коефициент на детерминация
4. Регресионен анализ
5. Видове регресионни модели

У П Р А Ж Н Е Н И Я – Т Е З И С И

УПРАЖНЕНИЕ №1 – 2 часа

ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ. МЕДИЦИНСКА ТАЙНА

1. Разглеждане на документи, свързани с информираното съгласие и медицинската тайна
2. Разглеждане на казуси от практиката

УПРАЖНЕНИЕ №2 – 2 часа

МОРАЛНИ АСПЕКТИ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА ЛЕКАР – ПАЦИЕНТ

1. Модели на взаимоотношения
2. Психологически аспекти във взаимоотношенията лекар-пациент
3. Обстоятелства, при които възникват конфликтни ситуации между лекар и

пациент

4. Разглеждане на казуси от практиката

УПРАЖНЕНИЕ №3 – 2 часа

МОРАЛНИ КРИТЕРИИ ПРИ ПОДХОДА КЪМ ХРОНИЧНО БОЛНИТЕ И ТЕХНИТЕ БЛИЗКИ

1. Моделиране и структура на приспособителните реакции на пациента
2. Поведение към тежко и неизлечимо болния
3. Хронично болният в семейството и обществото

УПРАЖНЕНИЕ №4 – 2 часа

ЛЕКАРЯТ И НЕИЗЛЕЧИМО БОЛНИЯ. ЕВТАНАЗИЯ

1. Евтаназия – съвременни виждания по проблема
2. Разглеждане на казуси от практиката

УПРАЖНЕНИЕ №5 – 2 часа

ТРАНСПЛАНТАЦИЯ

1. Видове смърт
2. Видове трансплантация
3. Документи, регламентиращи трансплантацията
4. Разглеждане на казуси от практиката.

УПРАЖНЕНИЕ №6 – 2 часа

МОРАЛНО-ДЕОНТОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ В ЕКСПЕРИМЕНТАЛНАТА МЕДИЦИНА

1. Запознаване с изискванията за провеждане на експерименти с опитни животни

1. Запознаване с изискванията за провеждане на експерименти с хора
2. Запознаване с Хелзинкската декларация

УПРАЖНЕНИЕ №7 – 2 часа

ЕТИЧНИ КОДЕКСИ

1. Акценти в Кодекса по професионална етика на БЛС
2. Писмено изпитване

УПРАЖНЕНИЕ № 8 – 2 часа

ПРЯК МЕТОД НА СТАНДАРТИЗАЦИЯ

1. Предмет на медицинската статистика
2. Абсолютни и относителни величини
3. Интензивни и екстензивни показатели

4. Пряк метод на стандартизация

УПРАЖНЕНИЕ № 9 – 2 часа

ИНТЕРВАЛ НА ДОВЕРИТЕЛНОСТ ЗА ПОПУЛАЦИОННИ ПАРАМЕТРИ

1. Методи за групиране на данни
2. Интервал на доверителност за популационна средна аритметична стойност
3. Преобразуване в дихотомни променливи
4. Интервал на доверителност за популационен относителен дял

УПРАЖНЕНИЕ № 10 – 2 часа

T-ТЕСТ НА СТЮДЪНТ ЗА СРАВНЕНИЕ НА 2 НЕЗАВИСИМИ ИЗВАДКИ

1. Нулева, алтернативна и работна хипотеза
2. P-стойност и ниво на значимост
3. Параметрични тестове за проверка на хипотеза
4. T-тест на Стюдънт за сравнение на 2 независими извадки

УПРАЖНЕНИЕ № 11 – 2 часа

ХИ-КВАДРАТ ТЕСТ НА ПИРСЪН

1. Непараметрични тестове за проверка на хипотеза
2. Хи-квадрат тест на Пирсън
3. Точен тест на Фишър
4. Връзка и причинно-следствена зависимост

УПРАЖНЕНИЕ № 12 – 2 часа

КОРЕЛАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1. Корелационна и функционална зависимост
2. Корелационен анализ
3. Коефициент на корелация при количествени променливи
4. Коефициент на корелация при качествени променливи

УПРАЖНЕНИЕ № 13 – 2 часа

РЕГРЕСИОНЕН АНАЛИЗ

1. Регресионен анализ
2. Видове регресионни модели
3. Еднофакторен линеен регресионен модел
4. Метод на най-малките квадрати

УПРАЖНЕНИЕ № 14 – 2 часа

КОЛОКВИУМ ПО МЕДИЦИНСКА СТАТИСТИКА

УПРАЖНЕНИЕ № 15 – 2 часа

СЕМИНАРНО УПРАЖНЕНИЕ

ЛИТЕРАТУРА

1. Александрова-Янкуловска С. Биоетика. Изд. център на МУ – Плевен; 2013.
2. Александрова-Янкуловска С. Ръководство за практически упражнения по биоетика. Изд. център на МУ – Плевен; 2013.
3. Воденичаров Ц, Попова С. Медицинска етика. Фондация „Отворено общество”; 2003.
4. Братойчева М. Медицинска етика. МУ – Пловдив; 2020.
5. Лекционен курс по медицинска статистика.
6. Петрова Н. Медицинска статистика. МИ „Райков“; 2013.
7. Димитров И. Медицинска статистика. Пигмалион; 1996.
8. Павлова В, Чипева С. Статистика. Нова звезда; 2012.
9. Motulsky H. Essential biostatistics: a nonmathematical approach. Oxford University Press; 2016.
10. Bowers D. Medical statistics from scratch: an introduction for health professionals. Wiley; 2020.

КОНСПЕКТ ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ

1. Етиката през Античността
2. Медицинската етика през Средновековието и Ренесанса
3. Медицинската етика през Деветнадесето столетие и Двадесето столетие. Кратки данни за медицинската етика в България
4. Морал и етика. Професионална етика. Биоетика
5. Етични кодекси. Кодекс за професионална етика на лекарите в България
6. Информирано съгласие
7. Медицинска тайна, степени на нарушение. Документи, регламентиращи спазването на медицинската тайна
8. Морални аспекти на взаимоотношенията лекар – пациент. Модели и разновидности
9. Морални принципи в медицинската етика
10. Хронично болният пациент – предизвикателства и решения
11. Хронично болните в семейството и обществото
12. Терминално болни. Документи, касаещи правата на терминално болните пациенти

13. Подход към неизлечимо и безнадежно болния. Палиативни грижи, хосписи
14. Осведомяване на пациента. Съобщаване на лоши новини
15. Права на пациента – общи права
16. Права на пациента – специални права
17. Трансплантация
18. Етични проблеми при използване на фетусни тъкани в медицината
19. Етични проблеми при контрацепция, стерилизация и аборт
20. Етични проблеми при новите репродуктивни технологии – изкуствено оплождане и ин-витро фертилизация
21. Етични проблеми при клониране
22. Евтаназия – определение и видове. Исторически преглед на проблема. Съвременни схващания от гледна точка на биоетиката. Състояние на проблема в различни страни
23. Морално-деонтологични аспекти в експерименталната медицина. Експерименти с опитни животни. Документи
24. Морално-деонтологични аспекти в експерименталната медицина. Основни изисквания при експерименти с хора. Видове биомедицински изследвания с хора. Документи
25. Предмет на медицинската статистика. План и програма на статистическо наблюдение. Признаци на наблюдение и скали за измерване
26. Популация и извадка. Случайна извадка. Представителна извадка. Систематична и стохастична грешка. Методи за подбор на представителна извадка
27. Абсолютни и относителни величини. Интензивни и екстензивни показатели. Пряк метод на стандартизация
28. Честотно разпределение. Методи за групиране на данни. Графично представяне на честотни разпределения
29. Средни показатели – предимства и недостатъци. Показатели за разсейване – предимства и недостатъци
30. Нормално разпределение. Правило на трите сигми. Централна гранична теорема
31. Статистическа асиметрия. Статистически эксцес. Ляво и дясно изтеглено разпределение
32. Проверка за нормалност. Тест на Колмогоров-Смирнов. Коефициент на вариация
33. Дескриптивна и инферентна статистика. Оценка на популационни параметри.

Интервал на доверителност. Средна и максимална грешка. Необходим брой единици на наблюдение

34. Нулева, алтернативна и работна хипотеза. Р-стойност. Ниво на значимост.

Мощност. Грешки от I и II род

35. Параметрични тестове за проверка на хипотеза. Избор на тест за проверка на хипотеза. Т-тестове на Стюдънт

36. Непараметрични тестове. Рангови тестове. Хи-квадрат тест на Пирсън. Точен тест на Фишър

37. Корелационна и функционална зависимост. Корелационен анализ. Коефициент на корелация. Коефициент на детерминация

38. Регресионен анализ. Видове регресионни модели

39. Еднофакторен линеен регресионен модел. Метод на най-малките квадрати